Kasvu ja vaikuttaminen -osasto 5.10.2022

Eduskunnan ympäristövaliokunta

HE 126/2022 vp

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry:ltä asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kaivoslain muuttamisesta.

SAK kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu asiassa seuraavaa.

Valiokunnan lausunnossa huomioitava sääntelyn tehokkuus

Kuntien vaikutusmahdollisuuksien lisääntymistä omalla alueellaan voidaan pitää hallituksen esityksen merkittävimpänä muutoksena. Esitys on perusteltu. Tällä on vaikutusta sekä kuntien että kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksiin. Varausajan lyhentämistä kahdesta vuodesta vuoteen voidaan pitää perusteltuna ratkaisuna.

Esityksessä ehdotetaan uuden veron, varausmaksun, käyttöönottoa. Varaaja maksaisi valtiolle varausmaksua varausalueen pinta-alaan perustuen 1 euroa hehtaarilta. Perusteeksi varausmaksulle on esitetty, että varausmaksun käyttöönotolla kannustetaan varaajaa rajaamaan varausalueen kokoa. Kuten esityksessä on tuotu esiin, ulkomaiset toimijat ovat varanneet tarpeettoman suuria alueita varmistaakseen oman investointirahoituksensa. Hallituksen esityksessä varausmaksun suuruuteen ei ole esitetty muutoksia verrattuna luonnokseen.

Esitetyn varausmaksun tasoa ei voida pitää erityisen suurena. Jos vertaamme Tukesin alkuvuonna 2022 tekemiä varauspäätöksiä, suurin osa varauksista on joitain kymmeniä neliökilometrejä. Esimerkiksi jos varatun alueen koko on 50 neliökilometriä, varausmaksun suuruus olisi hallituksen esityksen mukaisesti 5 000 euroa. Monikansalliselle suurelle toimijalle tuhansien eurojen varausmaksu ei todennäköisesti merkittävällä tavalla vaikuta siihen, kuinka laajan alueen toimija varaa. Varausmaksun tasoa on tarkasteltava suhteessa sen tavoitteisiin. Ympäristövaliokunnan tulisi huomioida tämä lausunnossaan.

Nykyisellään Suomi on yksi ainoista valtioista, joka ei peri minkäänlaista korvausta uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä. Tätä voidaan pitää selkeänä puutteena, joka on korjattava mahdollisimman nopeasti. Lausuntokierroksella olevan kaivosveron voidaan katsoa tukevan ja täydentävän nyt esitetyn sääntelyn tavoitteita.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry